

แนะนำเสวิจารย์ทบทงลือ

BOOK REVIEW

Politics in Thailand. By David A. Wilson. Cornell University Press, Ithaca, New York.
First published 1962, 307 pp.

การที่เราพูดถึงตัวเองว่าอย่างไรบ้างนั้น บางทีอาจไม่เป็นที่น่าสนใจเท่าใดนัก แต่ถ้าผู้อื่นพูดถึงเราบ้าง เราจะเห็นเป็นเรื่องที่น่าสนใจขึ้นมาทันที เพราะอย่างน้อยก็ช่วยให้เราได้ทราบทัศนะของคนอื่นที่มีต่อเรา ถ้าเราเป็นผู้รู้จักหาประโยชน์ ค่ากล่าวของคนอื่นที่มีต่อตัวเราย่อมช่วยให้เราปรับปรุงตัวเองได้ดียิ่งขึ้น เรื่องทำนองนี้ย่อมมีความสำคัญไม่ว่าต่อระดับบุคคลหรือระดับชาติ ฉะนั้น ในระยะแห่งการปรับปรุงตัวเองของชาติเรา เราก็จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของชนชาติอื่นที่มีต่อชาติเรา เพราะเมื่อนำมาประกอบกับความคิดเห็นและข้อเท็จจริงที่เรามีอยู่ จะช่วยให้เราได้ภาพของความจริงมากขึ้น และอย่างน้อยก็ช่วยมิให้เราหลงตนเองว่า วิเศษจนเกินไปหรือไม่ถูกต้องตนเองจนหมดความภาคภูมิใจ และหมดหวังเสียทีเดียว

ในบรรดาข้อความที่กล่าวถึงประเทศไทย โดยเฉพาะที่เป็นข้อเขียนในรูปเล่มของหนังสือซึ่งผู้เขียนเป็นชาวตะวันตก แล้วยังมีไม่มากนักและในจำนวนนั้นส่วนหนึ่งมักจะเป็นการกล่าวถึงอย่างผิวเผิน เราจึงไม่ได้พบหนังสือที่เกี่ยวแก่เมืองไทย ที่มีคุณค่าควรแก่การรับฟังมากนัก แต่ในปัจจุบันนี้มีข้อที่น่าตั้งสังเกตอย่างหนึ่งคือ ประเทศไทยกำลังเป็นที่สนใจของนักศึกษาทางการเมืองระหว่างประเทศมากขึ้น ได้มีผู้พยายามศึกษาภาวะของเมืองไทย โดยละเอียดพอควรและได้ถ่ายทอดออกมาในรูปเล่มหนังสือที่มีคุณค่าแก่การอ่านและรับฟังมากขึ้น ในบรรดาหนังสือดังกล่าวนี้ หนังสือเรื่อง *Politics in Thailand* เขียนโดย David A. Wilson นับว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจเล่มหนึ่ง ท่านผู้เขียนเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ทางรัฐศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย และในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนในโครงการศึกษาภาวะความเป็นไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งได้รับทุนจากมูลนิธิฟอร์ด ท่านได้ทำการศึกษาค้นคว้า และมีส่วนในการเขียนหนังสือเกี่ยวแก่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลายเล่ม เช่น *Government and Politics of Southeast Asia and The Role of the Military in Undeveloped Countries* เป็นต้น

Politics in Thailand เป็นหนังสือที่กล่าวถึงความเป็นมาของเมืองไทยในทางการเมือง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในลักษณะของการศึกษาแบบวิเคราะห์ ข้อความและรายละเอียดต่างๆ ได้มาจากเอกสารภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังได้จากหนังสือภาษาอังกฤษที่มีผู้เขียนเกี่ยวกับเมืองไทยก่อนหน้า ประกอบกับการสังเกต และสอบถามข้อความด้วยตนเองซึ่งผู้เขียนได้ใช้เวลาดำเนินการศึกษารวบรวมเป็นเวลา 4 ปี ในเมืองไทย

ในตอนแรกผู้เขียนได้ให้ทัศนะของตนที่มีต่อประเทศไทยว่า ไทยเป็นประเทศเล็ก มีประชากรและกำลังทรัพย์น้อย ทั้งยังด้อยพัฒนา จึงมีความสำคัญต่อโลกไม่มากนัก แต่สำหรับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกันแล้ว ไทยเป็นประเทศที่มีความสำคัญมากทั้งในทางเศรษฐกิจและทางการเมือง

ไทยได้อยู่ภายใต้การปกครองตามระบอบกษัตริย์เป็นเวลานาน กษัตริย์มีบทบาทมาก โดยเฉพาะในราชวงศ์จักรี กษัตริย์หลายพระองค์ ได้ทรงมีส่วนในการปฏิรูปการปกครองของไทยให้ทันสมัย ผู้เขียนได้กล่าวถึงสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ว่าเป็นกษัตริย์ที่ทรงเข้าพระทัยซาบซึ้งและมั่นคงในประเพณีไทย แต่ขณะเดียวกันก็ทรงเห็นความสำคัญและคุณค่าของความเจริญแบบตะวันตกเป็นอย่างดี และทรงมีความริเริ่มที่สมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงเป็นกษัตริย์ที่ฉลาด จะเห็นได้จากการที่ได้นำเอาแบบอย่างของชาติหนึ่งชาติใด โดยเฉพาะมาใช้ในเมืองไทย แต่ได้ทรงนำเอาแบบอย่างของหลายๆ ชาติรวมกันมาใช้ และเหตุผลอันนี้ช่วยให้ไทยอยู่รอดมาได้—พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงมีความรู้แตกฉาน และมีความคิดก้าวหน้าตามแบบตะวันตก ได้ทรงปลุกวิญญาณชาตินิยม และปลุกใจชาวไทยให้รักชาติ ทรงเป็นเจ้าของคำขวัญ “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์”

ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2475 ว่า เป็นการพยายามนำเอาระบบประชาธิปไตย แบบกึ่งรัฐสภามาใช้ และเป็นการริเริ่มที่ดีสำหรับระบอบประชาธิปไตย แต่มีเหตุจูงใจอย่างอื่นด้วย สำหรับกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนในการปฏิวัติ ดังนั้น ภายหลังจากมาจึงก่อให้เกิดการแก่งแย่งอำนาจกันเสียเป็นจำนวนมาก รัฐบาลต่างมีพระองค์ในการบ่อนั่นตัว จึงทำให้งานในการสร้างประชาธิปไตยได้ผลน้อย แต่อย่างไรก็ดี คำว่าเพื่อประชาธิปไตย ก็ยังเป็นคำที่ให้กำลังใจคนไทยมากพอ

ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจของไทยนั้น ถ้าจะพิจารณาโดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่กันบ้าง
 มงคง สมบูรณ์ จึงไม่มีความวิตกเกี่ยวกับปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรและข้อขัดแย้งในเรื่อง
 การทำมาหากิน แต่ถ้าจะพิจารณาในแง่ของการผลิตและเทคนิคในการทำงานแล้วยังถ้าตั้งอยู่
 แม้ไทยจะได้มีการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจกับชาติอื่นอยู่แต่ก็ตาม ผู้เขียนได้ยกเอาข้อความ
 จากหนังสือชื่อ Economic Change in Thailand ซึ่งเขียนโดย James C. Ingram มาประกอบดังนี้
 “ประชากรไทยส่วนใหญ่ยังอาศัยการเกษตร การแก้ไขปรับปรุงเทคนิคในการทำงานตลอดจน
 การเพิ่มสัดส่วนระหว่างทุนกับแรงงานไม่มี ยิ่งกว่านั้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นการขยาย
 ตัวโดยปริมาณของผลิตผล มากกว่าชนิดของการผลิต วิธีการใหม่ๆ ยังไม่ได้นำมาใช้ ถึง
 ผลิตชนิดใหม่ๆ ยังไม่มีชน แม้ในปัจจุบันนี้ นอกจากยางพาราแล้ว ผลิตผลอื่นที่สำคัญๆ ซึ่ง
 พืชจะส่งไปขายยังต่างประเทศ เพิ่มเติมชนจากที่เป็นอยู่ เมื่อ พ.ศ. 2393 ยังไม่มี”

สำหรับลักษณะนิสัยของคนไทย ผู้เขียนกล่าวว่ามีความเป็นอยู่อย่างชาตระเบียบและไม่
 รู้จักเคารพกฎเกณฑ์ที่วางไว้ เห็นคุณค่าของเวลาน้อย มักถือความอิสระและความสะดวกของ
 ตนเองเป็นที่ตั้ง และผู้เขียนยังได้ให้ความเห็นว่า มีข้อสังเกตในลักษณะนิสัยดังกล่าวของคน
 ไทยอยู่ 2 ประการคือ ประการแรกมีมาจากคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่สอนให้คนละสมบุญ
 กุศลและมุ่งโลกหน้าด้วยตนเอง จนทำให้ต่างคนต่างก็คิดเอาตัวรอด—ซึ่งเป็นที่น่าสังเกต
 ว่าชาวตะวันตกโดยมากมักมีความเห็นทำนองนี้เสมอ ผู้วิจารณ์เห็นว่าเป็นการตีความในคำสอน
 ของศาสนาพุทธผิดไป เพราะนิตยดังกล่าวเป็นนิตยของผู้ที่ไม่เข้าใจ และทิ้งละเลยต่อคำสอนของ
 พระพุทธเจ้ามากกว่า ข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งมาจากความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ จนทำ
 ให้คนไทยไม่กระตือรือร้น—คนไทยมีการแบ่งกลุ่มชนชั้น แต่ไม่เด่นชัดและรุนแรง—แนวคิดที่
 แก่จักรวรรดของคนไทยมีอยู่โดยถือว่า ภพต่างๆ ทั้งในเบื้องสูงและเบื้องต่ำ อยู่ภายใต้อำนาจ
 แห่งธรรมะ คนไทยมิได้คิดถึงจักรวรรดิในแง่ของกาล อดกาศและมอด—การดำรงชีวิตของคนไทย
 ยึดถือ โลก ธรรม คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และพรหมวิหาร คือ เมตตา กรุณา มุทิตา
 อุเบกขา

สำหรับอุดมคติทางการเมือง คนไทยทั่วไปมุ่งยึดถือ พระมหากษัตริย์ คำสอน ชาติ
 และประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นต้นบุญต้นคุณแห่งเอกภาพ คำสอนเป็นสัญญาบัตร

แห่งเอกภาพทางวัฒนธรรม ช่วยให้ชนทุกชั้นอยู่ร่วมกันได้ ความคิดในเรื่องชาติก่อให้เกิดความ
 กตมเกลียดชังมานานฉันท์ คำว่าประชาธิปไตยก่อให้เกิดความหวังในวิถีชีวิตที่ดีงาม

กลุ่มการเมืองของไทย อาจแบ่งได้เป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มคนแก่ คือจารีตนิยม เคารพ
 ในราชบัลลังก์เป็นที่ตั้ง—กลุ่มทหารมีความคิดในทางชาตินิยมอย่างรุนแรง—กลุ่มนักการเมืองฝ่าย
 พวกร่วม และเสรีมาชิกสภาที่ไว้รับเลือกตั้ง นิยมระบบรัฐสภา กับการเลือกตั้งโดยเสรี และมีความ
 คิดในทางสังคมนิยม

เนื่องจากคนไทยได้รับอารยธรรมมาจากหลายทางด้วยกัน แนวคิดเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์จึงมีหลายอย่าง เช่น เป็นบิดาของประชาชน เรียกว่า “พ่อขุน” เป็นผู้ปกครองโดยใช้
 ธรรมเป็นอำนาจเรียกว่า “จักรพรรดิ” เป็น เทวดาจุติลงมา เรียกว่า “เทวราชา” และเป็นผู้มี
 อำนาจสูงสุดในแผ่นดินเรียกว่า “พระเจ้าแผ่นดิน” หรือ “พระเจ้าอยู่หัว”

ถ้าหวับลักษณะของ leadership ของเมืองไทยนั้น จะมีผู้นำสูงสุดทางการเมืองเป็นแกน
 กลางและ “กลุ่ม” ห้อมล้อมผู้นำ “กลุ่ม” มักจะเป็นกลุ่มชนชั้นปกครองที่รู้จักหน้าคำตากัน มี
 ความผูกพันกันในทางส่วนตัว และอาจเป็นความชอบพอหรือความสัมพันธ์กันโดยตรงระหว่าง
 ผู้นำกับผู้สนับสนุน—บุคคลในคณะอาจเป็นคู่แข่งกันได้โดยผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น
 ความชอบพอกันต่อกันกับผู้นำและความหวังในการสืบแทนตำแหน่ง “คณะ” มิได้มีอยู่เป็นทาง
 การ และไม่มีขอบเขตที่แน่นอน อาจแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวางก็ได้ ตั้งแต่แต่ความ
 สามารถของคณะที่จะอดหนุนได้ “คณะ” ไม่มีหน้าที่ที่แน่นอนอย่างใด

ผู้เขียนได้กล่าวถึงประวัติชีวิตและการทำงานของผู้นำไทย ที่เห็นว่ามีสำคัญรวมหกท่าน คือ
 พระยาพหลฯ, จอมพล ป. พิบูลสงคราม, ดร. ปรีดี พนมยงค์, นายคอง อภัยวงศ์, จอมพล
 ถนอมฯ และนายพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ ซึ่งมีรายละเอียดและข้อคิดเห็นที่นำพ่วง
 พอสมควร

ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงฐานะของคณะรัฐมนตรี ว่ามีหน้าที่คล้ายคลึงกับเสนาบดีสภาใน
 สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช นายกรัฐมนตรี ในระบอบใหม่เป็นผู้สืบทอดอำนาจบริหาร จากพระ
 มหากษัตริย์ในระบอบเก่า ฐานะของนายกรัฐมนตรี เมื่อพิจารณาในแง่ของความรับผิดชอบร่วม
 กันกับคณะรัฐมนตรี แล้วก็มีลักษณะเป็น First among equals และสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจ

มากทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงระบบกองทัพ และอิทธิพลของทหารที่มีต่อการเมืองของไทย เถาถึงความจำเป็นและความยุ่งยากของระบบรัฐสภาและได้นำข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์นักการเมืองและผู้แทนราษฎร หลายคนที่มีพื้นเพ การศึกษาอาชีพ และมูลเหตุจูงใจ ในทางการเมืองต่าง ๆ กัน เช่น นายหม่อม อูปรมย์ นายน้อย ทินราช นายบุญ เชียมคีตา และ นายคล้าย ละอองมณี มาลงไว้พร้อมด้วยคำวิจารณ์ของผู้เขียนเองด้วย

โดยทั่วไปแล้ว ประเทศไทยยังมีสิ่งที่จะต้องแก้ไขอีกมาก การเข้า ๆ ออก ๆ ของรัฐบาลทำให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ไม่ติดต่อกัน การที่ประชาชนและข้าราชการห่างเหิน และแตกต่างกันมาก ทั้งในเรื่องสถานภาพ ระดับความเป็นอยู่ การศึกษาและรายได้ ทำให้ขาดความกระตือรือร้นและความไม่พอใจในทางเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นผลเสียต่อกระบวนการทางการเมือง ความห่างไกลและความไม่สะดวกในการไปมาระหว่างเมืองกับชนบท ทำให้สินค้าและบริการไม่ทั่วถึงกัน และเกิดคนกลางต่างตัว คอรัปชั่น เป็นอีกเหตุหนึ่งที่ต้องความเจริญ

อย่างไรก็ดี การพัฒนาประเทศของรัฐบาลปัจจุบัน คงจะเป็นผลดีในทางการเมือง จะเห็นได้จากความต้องการในการศึกษาที่มีมากขึ้น การปรับปรุงความเจริญทางด้านคมนาคม ย่อมทำให้ประชาชนได้เห็นสิ่งใหม่ ๆ และช่วยขจัดความด้าหลังลงได้

สรุปแล้ว Politics in Thailand ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีสาระและมีคุณค่าแก่การรับฟังอยู่มาก ทั้งยังมีข้อเท็จจริงบางอย่างที่เราอาจไม่เคยได้ยินได้ฟังก็ได้ เรื่องของเมืองไทยเป็นเรื่องที่คนไทยควรรู้ ควรเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะนักบริหาร ความเข้าใจในสภาพการณ์อันแท้จริง จะช่วยให้เราแก้ไขปรับปรุงได้ถูกต้อง และเป็นผลดีต่อประเทศชาติของเรายิ่งขึ้น

บุญเย็น วอทอง